

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2023
ΕΡΕΥΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
Αποτελέσματα για την Κύπρο

Λευκωσία - Κύπρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	2
2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)	4
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	4
2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά.....	5
2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	6
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	6
3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων	7
3.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις.....	7
3.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά.....	8
3.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	9
4. Απορριφθείσες αιτήσεις	10
5. Ζήτηση δανείων	11
5.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις	11
5.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια	12
5.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	13
5.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	13
6. Σημειώσεις	14

1. Σύνοψη

Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ) Απριλίου 2023 (Έρευνα)¹ καταγράφουν τις μεταβολές στα κριτήρια χορήγησης και στη ζήτηση δανείων που σημειώθηκαν στην Κύπρο το πρώτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Παρουσιάζουν επίσης τις μεταβολές που αναμένεται να σημειωθούν το δεύτερο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του έτους. Τονίζεται ότι, τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών και δεν αντικατοπτρίζουν όποιες αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) (βλ. Σημειώσεις). Στον πιο κάτω πίνακα και κείμενο παρουσιάζεται σύνοψη των αποτελεσμάτων, ενώ πληρέστερη ανάλυση ακολουθεί στις επόμενες ενότητες.

Επιγραμματικά αναφέρεται ότι, η αυστηροποίηση των κριτηρίων χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις συνεχίζεται ενώ τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά το πρώτο τρίμηνο του 2023 παρέμειναν αμετάβλητα στα ήδη αυστηρά επίπεδα του προηγούμενου τριμήνου. Παράλληλα, η μείωση στη ζήτηση δανείων συνεχίζεται για όλες τις κατηγορίες δανείων, εν μέρει λόγω των υψηλών δανειστικών επιτοκίων. Από πλευράς προσφοράς δανείων, οι τράπεζες εκτιμούν ότι υπάρχει μακροοικονομική αβεβαιότητα. Ως εκ τούτου, σε συνδυασμό με τις πρόσφατες αυξήσεις των δανειστικών επιτοκίων και τις αρνητικές επιπτώσεις στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών καθώς και στο κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων, οι τράπεζες παραμένουν ιδιαίτερα προσεκτικές με στόχο τη διαφύλαξη της ικανότητας αποπληρωμής του δανειολήπτη και διατήρηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου τους.

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ, Απρίλιος 2023	Κύπρος	
	2023Q1	2023Q2 (προσδοκίες)
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότεροι	*
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αυστηρότεροι	*
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αυστηρότεροι	*
Ζήτηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Μείωση
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Μείωση	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Μείωση	Μείωση

* Η έρευνα δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης δανείων.

Πηγή: ΚΤΚ

¹ - Η παρούσα ΕΤΧ διεξήχθη κατά την περίοδο 22 Μαρτίου– 6 Απριλίου 2023. Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Περαιτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).
 - Στα γραφήματα της παρούσας έκθεσης, στις περιπτώσεις που δεν διακρίνονται συγκεκριμένες γραμμές ή ράβδοι στα διαγράμματα, ο δείκτης διάχυσης βρίσκεται στο 0 για το συγκεκριμένο τρίμηνο και μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.
 - Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης έρευνας για τη ζώνη του ευρώ είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την Έρευνα, κατά **το πρώτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων² προς επιχειρήσεις έγιναν αυστηρότερα** για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο. Η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο που συνδέεται με την κατάσταση και προοπτικές τόσο της οικονομίας όσο και συγκεκριμένων κλάδων ή εταιρειών, καθώς και η μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο συνεχίζουν να συμβάλλουν στην αυστηροποίηση των κριτηρίων τους για χορήγηση επιχειρηματικών δανείων. Το ίδιο τρίμηνο, **τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά, για όλες τις κατηγορίες δανείων, παρέμειναν αμετάβλητα** στα αυστηρά επίπεδα που έφθασαν το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ η αντίληψη κινδύνου σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές της οικονομίας είναι αυξημένη.

Το πρώτο τρίμηνο του 2023, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων δανείων ή πιστωτικών ορίων³ προς επιχειρήσεις έγιναν αυστηρότεροι. Αυστηροποίηση αναφέρθηκε στις ρήτρες και στη διάρκεια των νέων επιχειρηματικών δανείων. Το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια (διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) μειώθηκε μεν σε καθαρή βάση, υπήρξαν όμως διαφορετικές απόψεις μεταξύ των τραπεζών. Όπως και με τα κριτήρια χορήγησης των εν λόγω δανείων, η αυστηροποίηση στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης επιχειρηματικών δανείων αντανακλά την αντίληψη αυξημένου κινδύνου από τις τράπεζες και τη μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο, με τον αυξημένο ανταγωνισμό από άλλα τραπεζικά ιδρύματα να συγκρατεί την αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων. Το ίδιο τρίμηνο, **πιο αυστηροί έγιναν και οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά τόσο για στεγαστικά όσο και για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια.** Συγκεκριμένα, όσον αφορά τα στεγαστικά δάνεια, το περιθώριο των τραπεζών για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) αυξήθηκε λόγω αυξημένων αντιλήψεων κινδύνου, ενώ οι υπόλοιποι όροι και προϋποθέσεις παρέμειναν ουδέτεροι. Αντίστοιχα, η αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά αφορούσε τόσο το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (αύξηση περιθωρίου) λόγω της αυξημένης αντίληψης κινδύνου από τις τράπεζες καθώς και της μείωσης άσκησης πιέσεων από τον ανταγωνισμό.

Από πλευράς ζήτησης, **κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο από επιχειρήσεις και νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια και, περισσότερο, για στεγαστικά δάνεια συνέχισε να καταγράφει μείωση.** Στη μείωση της καθαρής ζήτησης επιχειρηματικών δανείων συνέβαλαν, σύμφωνα με την Έρευνα, τα υψηλότερα επιτόκια και η μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων, συγχωνεύσεων/εξαγορών και αναδιαρθρώσεων επιχειρήσεων. Από την άλλη, η ζήτηση για χρηματοδότηση αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης συνέχισε να αυξάνεται και αυτό το τρίμηνο ενδεχομένως λόγω του υψηλού κόστους παραγωγής και λειτουργίας των επιχειρήσεων. Όσον αφορά τα νοικοκυριά, η καθαρή μείωση της ζήτησης για στεγαστικά δάνεια, αποδίδεται από τις τράπεζες, στο υψηλότερο επίπεδο των επιτοκίων, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών. Αντίστοιχα, η μείωση της ζήτησης για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια επίσης οφείλεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στην αύξηση των επιτοκίων, στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, αλλά και στη μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών.

Για το δεύτερο τρίμηνο του 2023, οι τράπεζες αναμένουν αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων και περαιτέρω μείωση της ζήτησης δανείων στην Κύπρο, τόσο για δάνεια προς επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά.

² Τα κριτήρια χορήγησης δανείων αποτελούν τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές ή τα κριτήρια μιας τράπεζας για την έγκριση δανείου. Τόσο τα νέα δάνεια όσο και η αναχρηματοδότηση δανείων, δηλαδή η παράταση στη διάρκεια ενός δανείου ή η αύξηση του ποσού του δανείου, λαμβάνονται υπόψη. Θεσπίζονται πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης για τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείου και πριν από την απόφαση για έγκριση/απόρριψη του δανείου. Καθορίζουν τους τύπους των δανείων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές ή μη, κτλ. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη βάσει των οποίων μπορεί να ληφθεί ένα δάνειο.

³ Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αφορούν τις προϋποθέσεις ενός δανείου (νέο δάνειο ή αναχρηματοδότηση δανείου) το οποίο η τράπεζα είναι πρόθυμη να χορηγήσει, δηλαδή τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ της τράπεζας (δανειστή) και του δανειολήπτη. Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη και μπορεί να μεταβάλλονται παράλληλα με τα κριτήρια χορήγησης δανείων ή ανεξάρτητα από αυτά.

2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)

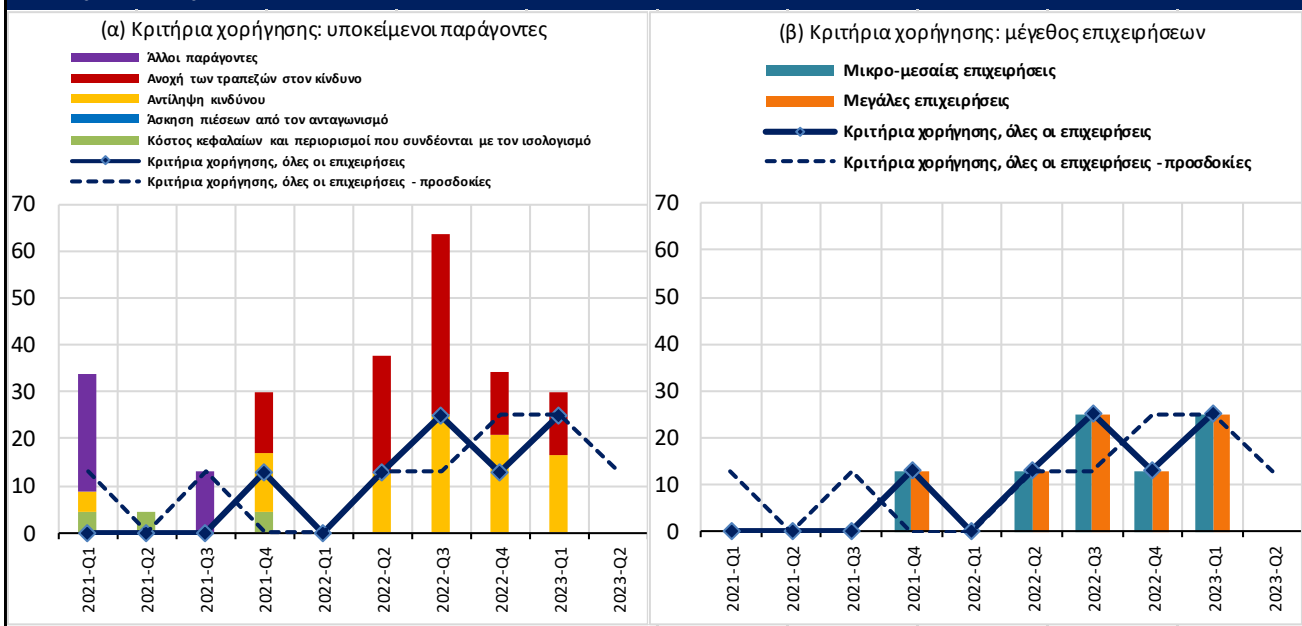
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις⁴

Η αυστηροποίηση στα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις στην Κύπρο συνεχίστηκε και κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, εξέλιξη σύμφωνη με τις προσδοκίες που είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Τόσο η αντίληψη αυξημένου κινδύνου των τραπεζών όσο και η μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο συνεχίζουν να συμβάλουν στην αυστηροποίηση των κριτηρίων χορήγησης επιχειρηματικών δανείων για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο (βλ. **Διάγραμμα 1(α)**). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Έρευνα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο στη χορήγηση επιχειρηματικών δανείων το πρώτο τρίμηνο του 2023 αφορούσε τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές καθώς και την κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες (φερεγγυότητα δανειολήπτη). Τα κριτήρια χορήγησης δανείων κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, έγιναν αυστηρότερα τόσο για δάνεια προς μικρομεσαίες όσο και για δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(β)**). Στο παρόν περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα και υψηλότερο κόστος, οι τράπεζες στην Κύπρο εκδηλώνουν ακόμη μεγαλύτερη προσοχή κατά τη χορήγηση επιχειρηματικών δανείων με στόχο να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των νέων δανείων.

Διάγραμμα 1 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις:

(α) υποκείμενοι παράγοντες και (β) μέγεθος επιχειρήσεων

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών.

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

⁴ Ο όρος «επιχειρήσεις» αναφέρεται σε μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Αμετάβλητα παρέμειναν τα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, παρά την αναφορά σε αυξημένη αντίληψη κινδύνου σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές της οικονομίας. Ουσιαστικά, τα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων παρέμειναν σταθερά στα αυστηρότερα επίπεδα που έφθασαν το προηγούμενο τρίμηνο. Η εξέλιξη αυτή ήταν σε αντίθεση με τις προσδοκίες για περαιτέρω αυστηροποίηση που είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα του Ιανουαρίου 2023 (βλ. Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Προοπτικές για την αγορά κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εξελίξεων στις τιμές κατοικίας" και "Φερεγγυότητα δανειολήπτη".

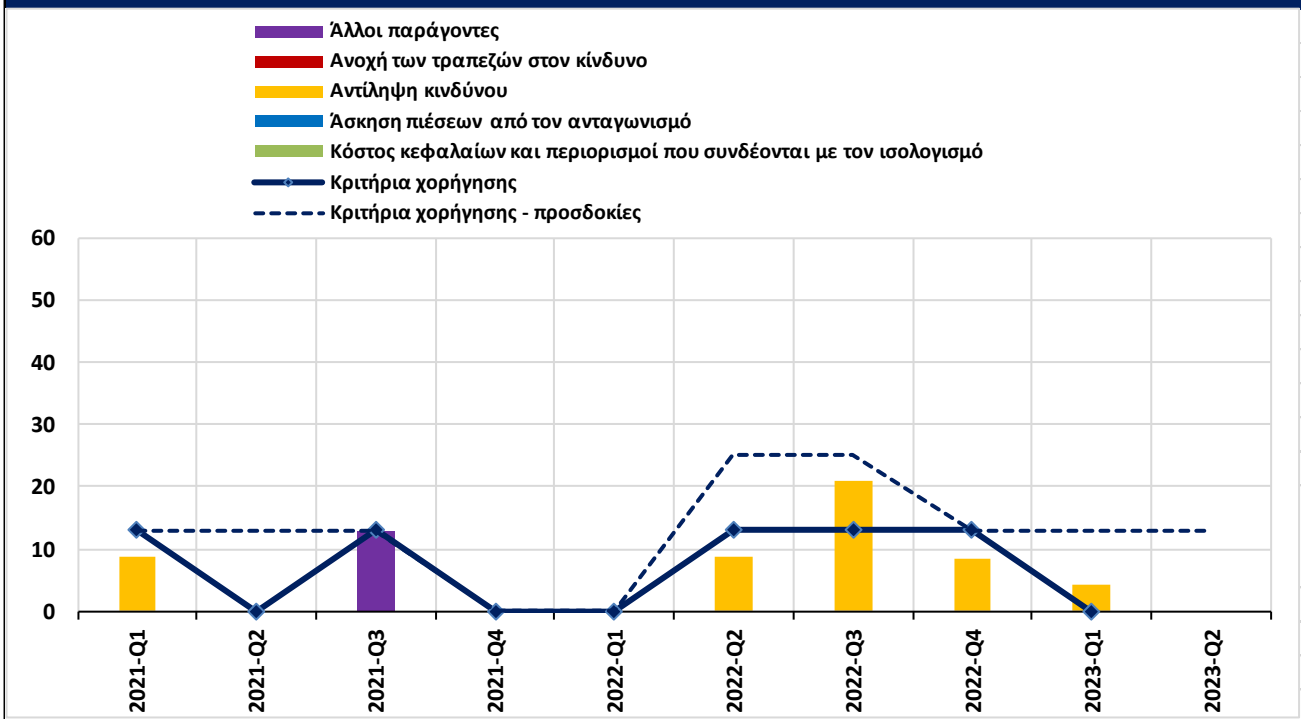
Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, επίσης παρέμειναν αμετάβλητα στα αυστηρότερα επίπεδα του προηγούμενου τριμήνου. Όπως και για τα στεγαστικά δάνεια, η εξέλιξη αυτή σημειώθηκε παρά την αναφορά σε αυξημένη αντίληψη κινδύνου σε σχέση με την κατάσταση και προοπτικές της οικονομίας και σε αντίθεση με τις προσδοκίες των τραπεζών για περαιτέρω αυστηροποίηση, όπως αυτές καταγράφηκαν το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διάγραμμα 3**).

Διάγραμμα 3 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Φερεγγυότητα καταναλωτών" και "Κίνδυνος όσον αφορά τη ζητούμενη ασφάλεια".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

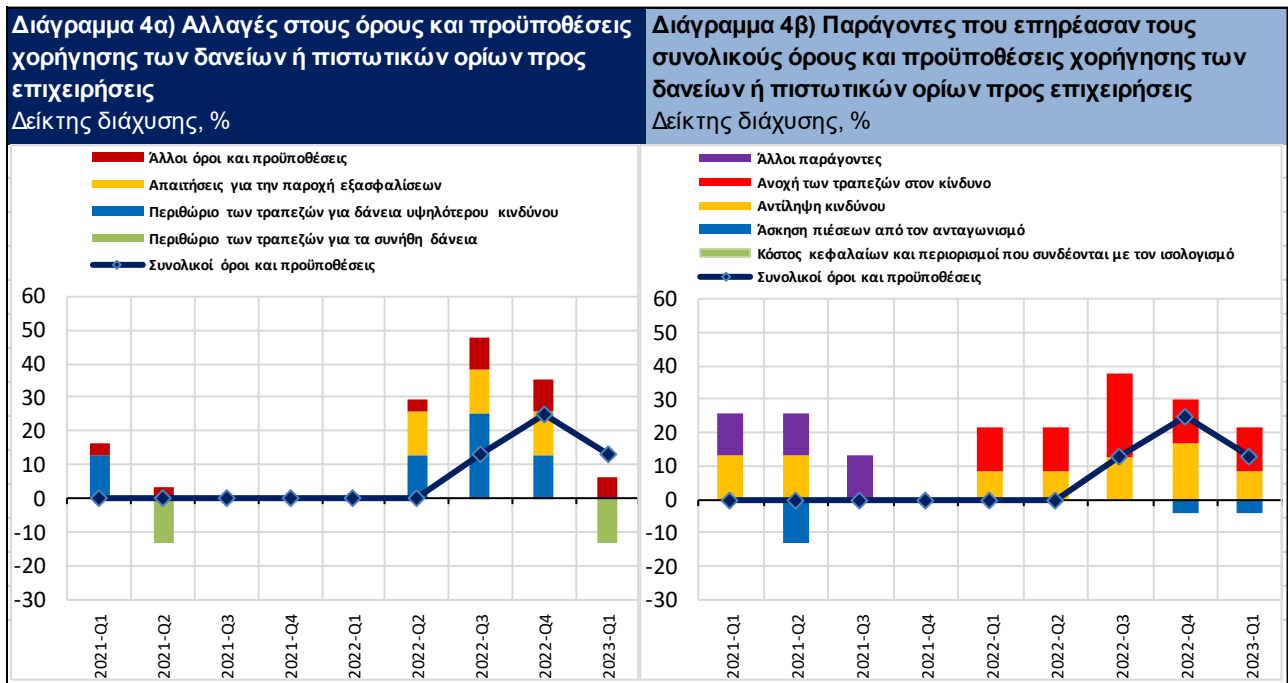
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το δεύτερο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο αναμένεται να γίνουν αυστηρότερα τόσο για τα δάνεια προς επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά (βλ. **Διαγράμματα 1-3**).

3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων

3.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις

Το πρώτο τρίμηνο του 2023, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις έγιναν αυστηρότεροι, αν και σε μικρότερο βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο. Αναλυτικότερα, αυστηροποίηση αναφέρθηκε στις ρήτρες και στη διάρκεια των νέων επιχειρηματικών δανείων. Το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια (διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) μειώθηκε μεν σε καθαρή βάση (βλ. **Διάγραμμα 4(α)**) κυρίως λόγω του ανταγωνισμού, υπήρξαν όμως διαφορετικές απόψεις μεταξύ των τραπεζών. Σύμφωνα με τις τράπεζες, η αυστηροποίηση στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης των εν λόγω δανείων αντανακλά την αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο, σε σχέση με την κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες και την οικονομία γενικότερα, καθώς και τη μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο. Από την άλλη, ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συγκρατεί την αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων (βλ. **Διάγραμμα 4(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

4α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

“Άλλοι όροι και προϋποθέσεις” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”, “Μέγεθος δανείου ή πιστωτικού ορίου”, “Ρήτρες δανείων” και “Διάρκεια”.

4β) **“Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό”** ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση”, “ΙΚανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς” και “Κατάσταση ρευστότητας”.

“Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα”, “Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα” και “Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς”.

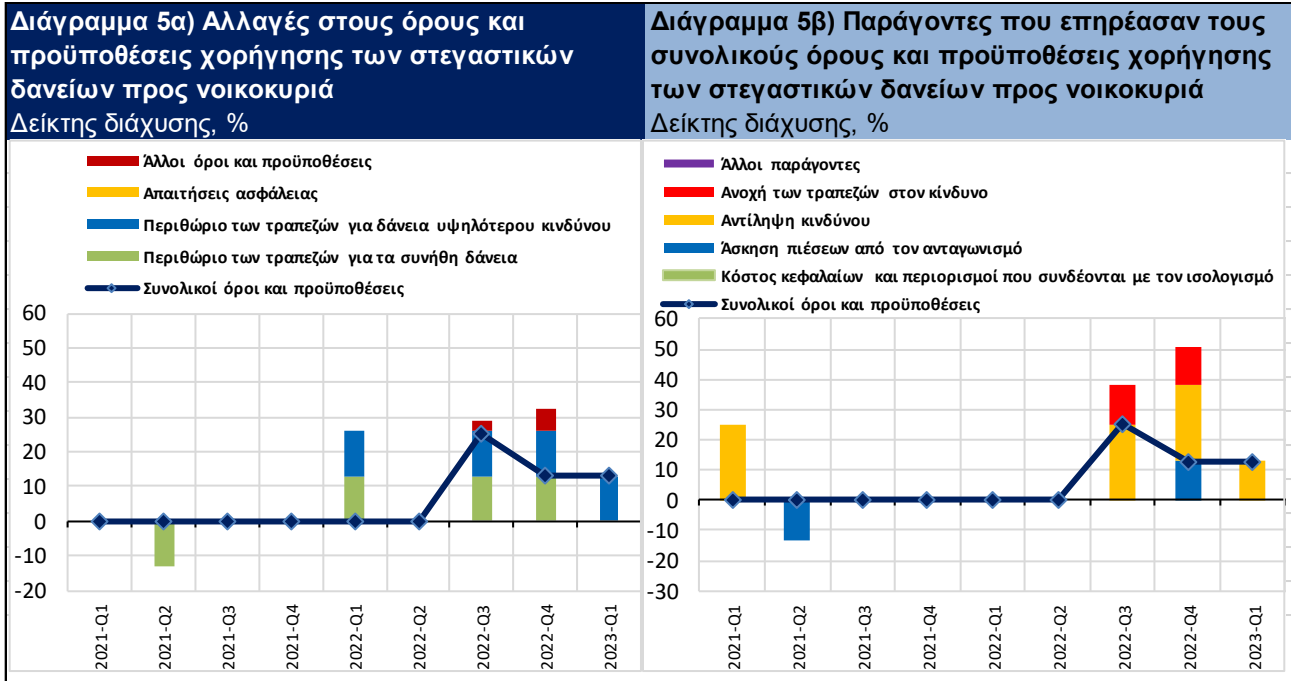
“Αντίληψη κινδύνου” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές”, “Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη” και “Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις”.

Οι **“Άλλοι παράγοντες”** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

Σημειώνεται ότι, οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022.

3.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, πιο αυστηροί έγιναν και οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων. Συγκεκριμένα, το περιθώριο των τραπεζών για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου, δηλαδή η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς, αυξήθηκε ενώ οι υπόλοιποι όροι και προϋποθέσεις παρέμειναν κατά βάση ουδέτεροι (βλ. **Διάγραμμα 5(α)**). Η αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης στεγαστικών δανείων αντανακλά, σύμφωνα με την Έρευνα, την αυξημένη αντίληψη κινδύνου από τις τράπεζες (βλ. **Διάγραμμα 5(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

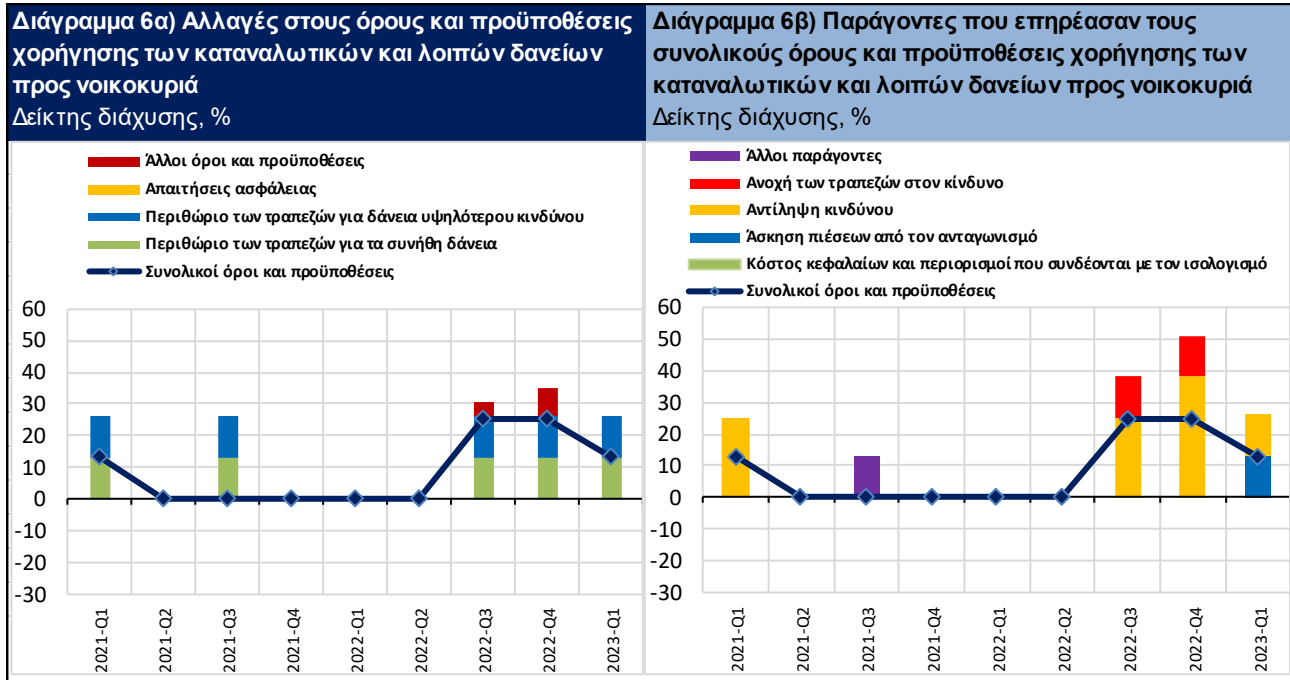
5α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

“Άλλοι όροι και προϋποθέσεις” ως μη σταθμισμένοι μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων: “Λόγος δανείου προς αξία ακινήτου”, “Άλλοι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος του δανείου”, “Διάρκεια” και “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”.

5β) Οι **“Άλλοι παράγοντες”** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

3.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά επίσης έγιναν αυστηρότεροι το πρώτο τρίμηνο του 2023, αν και σε μικρότερο βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο. Η αυστηροποίηση αφορά, σύμφωνα με την Έρευνα, την αύξηση περιθωρίου των τραπεζών τόσο για τα συνήθη δάνεια όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (βλ. **Διάγραμμα 6(α)**). Σύμφωνα με την Έρευνα, η αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά αντανακλά την αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο καθώς και τη μείωση άσκησης πιέσεων από τον ανταγωνισμό (βλ. **Διάγραμμα 6(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

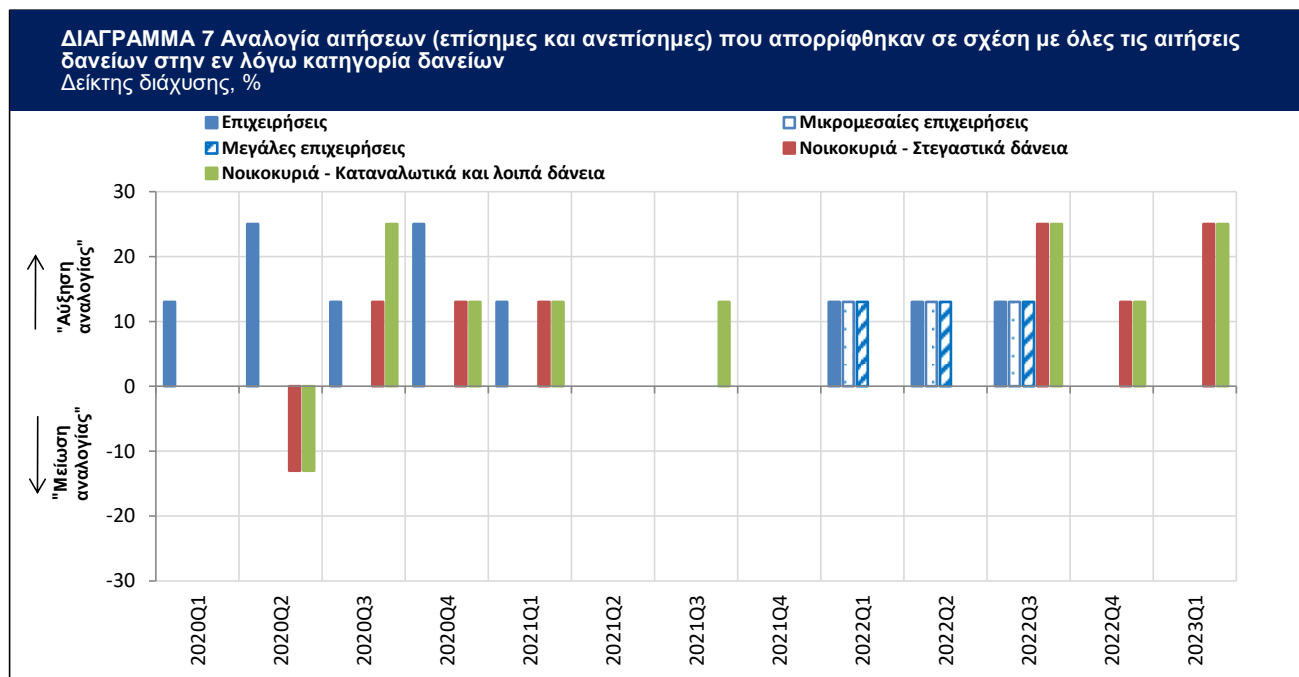
6α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"Άλλοι όροι και προϋποθέσεις" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν: "Μέγεθος δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

4. Απορριφθείσες αιτήσεις

Παρά την περαιτέρω αυστηροποίηση των κριτηρίων χορήγησης επιχειρηματικών δανείων, η αναλογία των αιτήσεων (επίσημων και ανεπίσημων) οι οποίες απορρίφθηκαν, παρέμεινε αμετάβλητη κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023 τόσο για μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 7**).

Αντίθετα, κατά το εν λόγω τρίμηνο, η αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα δάνεια προς νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει αύξηση για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο, για όλες τις κατηγορίες δανείων (βλ. **Διάγραμμα 7**). Η αύξηση, παρά τη μειωμένη ζήτηση για τα εν λόγω δάνεια, είναι σε συνάρτηση με την θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης δανείων στα νοικοκυριά τα προηγούμενα τρίμηνα. Σε γενικές γραμμές, τα αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων αυξάνουν τις πιθανότητες οι τράπεζες να απορρίψουν αιτήσεις δανείων.

Σημειώσεις:

Ποσοστό των αιτήσεων δανείων που απορρίφθηκαν σε σχέση με τον όγκο όλων των αιτήσεων δανείων στη συγκεκριμένη κατηγορία δανείων.

Η κατανομή κατά μέγεθος επιχείρησης προστέθηκε τον Απρίλιο του 2022.

5. Ζήτηση δανείων

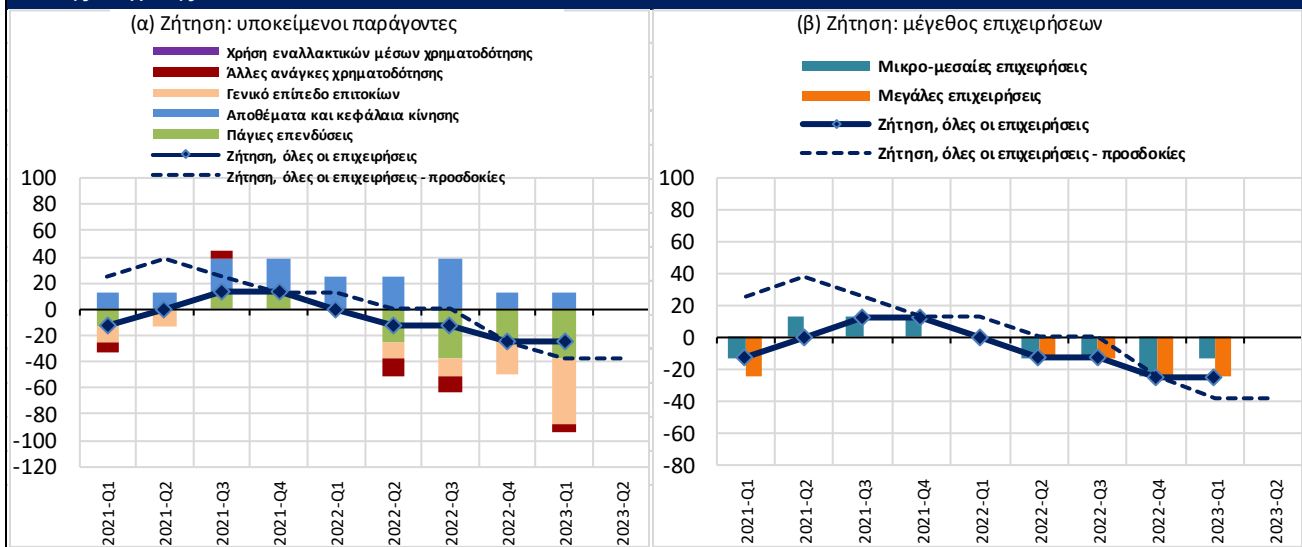
5.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις

Η μείωση στην καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις συνεχίστηκε και το πρώτο τρίμηνο του 2023, σε μικρότερο όμως βαθμό απ' ό,τι αναμενόταν το προηγούμενο τρίμηνο. Σύμφωνα με την Έρευνα, η μείωση στη ζήτηση επιχειρηματικών δανείων συνεχίζει να αποδίδεται κυρίως στην αυξητική τάση των επιτοκίων και στη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων. Επιπλέον στη μείωση της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων το πρώτο τρίμηνο του 2023 συνέβαλαν και οι μειωμένες ανάγκες χρηματοδότησης συγχωνεύσεων/εξαγορών και αναδιρθρώσεων επιχειρήσεων (μέρος των «Άλλων αναγκών χρηματοδότησης»). Σημειώνεται ότι, παρά τη συνεχιζόμενη μείωση στην καθαρή ζήτηση επιχειρηματικών δανείων, η ζήτηση χρηματοδότησης αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης συνέχισε να σημειώνει αύξηση και το πρώτο τρίμηνο του 2023 (βλ. **Διάγραμμα 8(α)**). Η περαιτέρω αύξηση στη ζήτηση της συγκεκριμένης κατηγορίας δανείων ενδεχομένως να συνδέεται, εν μέρει, με τα υψηλά κόστη λειτουργίας των επιχειρήσεων ένεκα του ακόμη υψηλού αν και επιβραδυμένου ρυθμού πληθωρισμού. Όσον αφορά το μέγεθος των επιχειρήσεων, η μείωση της καθαρής ζήτησης δανείων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023 προήλθε τόσο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και, σε μεγαλύτερο βαθμό, από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 8(β)**).

Διάγραμμα 8 Αλλαγές στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις:

(α) υποκείμενοι παράγοντες και (β) μέγεθος επιχειρήσεων

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνσή των αλλαγών στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

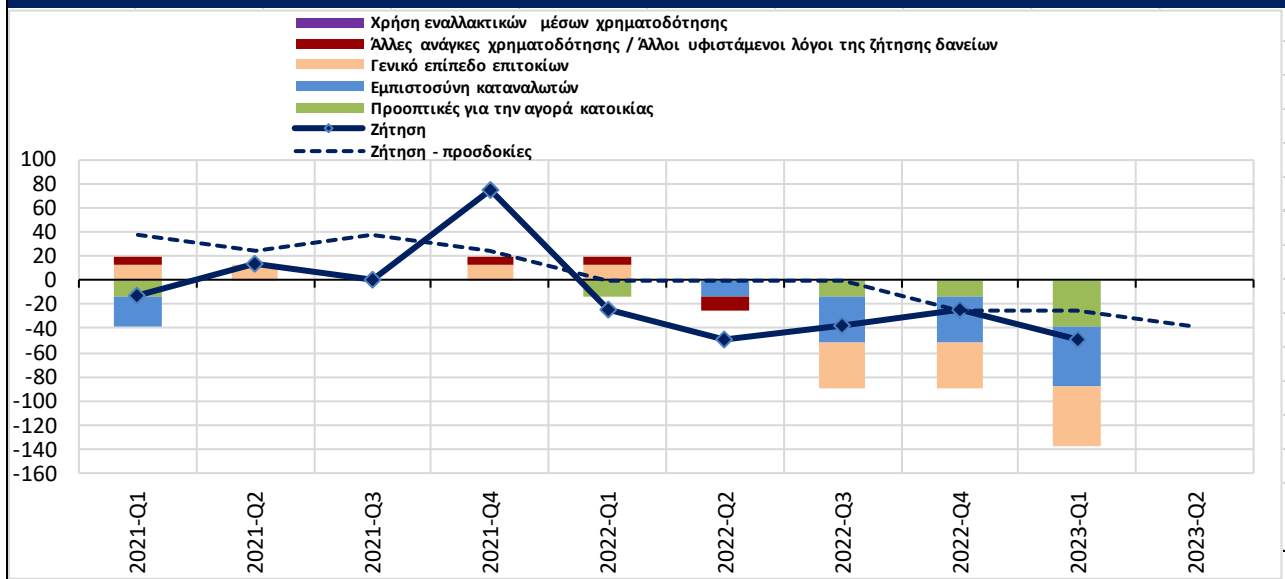
"Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Συγχωνεύσεις ή εξαγορές και αναδιάρθρωση επιχειρήσεων" και "Αναχρηματοδότηση / αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους".

"Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Δάνεια από μη τραπεζικά ιδρύματα", "Έκδοση/εξόφληση χρεογράφων" και "Έκδοση/εξόφληση μετοχών".

5.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια από νοικοκυριά, συνέχισε να καταγράφει μείωση και το πρώτο τρίμηνο του 2023, σε μεγαλύτερο όμως βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο και από τις προσδοκίες των τραπεζών, όπως αυτές είχαν καταγραφεί στην έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Η μείωση της ζήτησης των στεγαστικών δανείων συνεχίζει να αποδίδεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στα αυξανόμενα επιτόκια, στην περαιτέρω επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών (βλ. **Διάγραμμα 9**).

Διάγραμμα 9 Αλλαγές στη ζήτηση στεγαστικών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

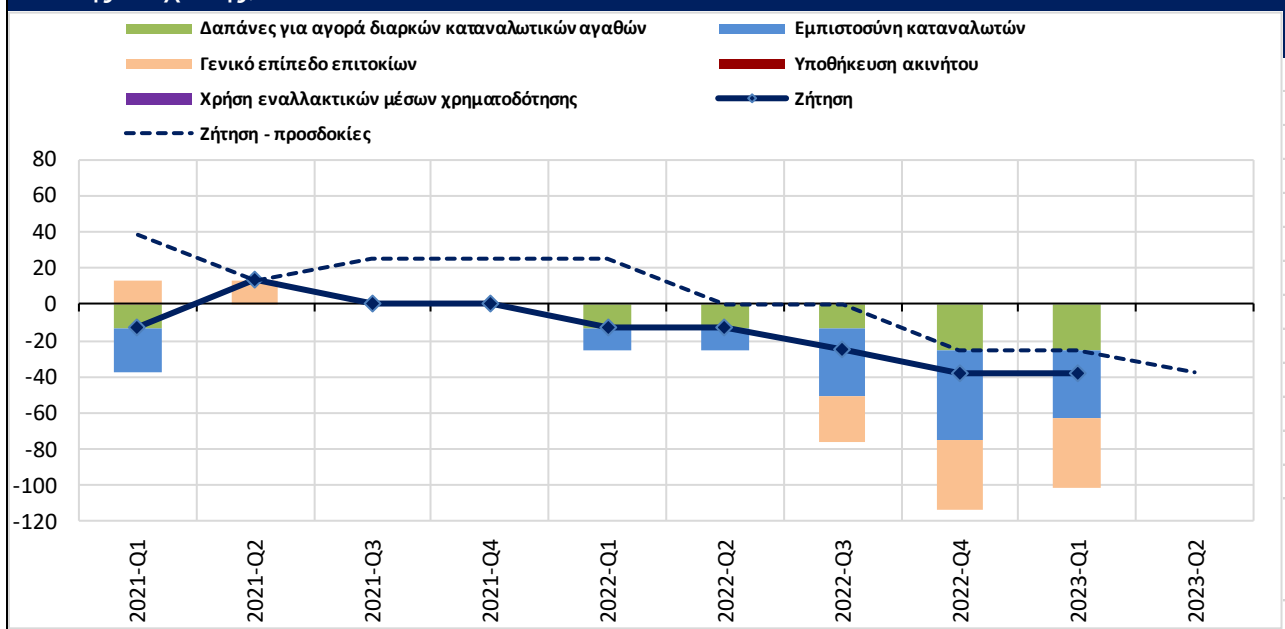
"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης / Άλλοι υφιστάμενοι λόγοι της ζήτησης δανείων**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Αναχρηματοδότηση/ αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους" και "Κανονιστικό και φορολογικό καθεστώς των αγορών κατοικίας".

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση για αγορά κατοικίας από αποταμιεύσεις/προκαταβολή", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

5.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει μείωση και το πρώτο τρίμηνο του 2023, για πέμπτο συνεχόμενο τρίμηνο και σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις προσδοκίες για το εν λόγω τρίμηνο. Σύμφωνα με την Έρευνα, οι παράγοντες που επηρέασαν τη μείωση της ζήτησης αυτής της κατηγορίας δανείων ήταν η επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, τα υψηλότερα επιτόκια και η περαιτέρω μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών (βλ. **Διάγραμμα 10**). Η εξέλιξη αυτή συνεχίζει να αντικατοπτρίζει τις συνέπειες της μείωσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών λόγω του υψηλού πληθωρισμού και αυξημένων επιτοκίων.

Διάγραμμα 10 Αλλαγές στη ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση από αποταμιεύσεις", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

"**Υποθήκευση ακινήτου**" αφορά τον παράγοντα "Καταναλωτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου".

5.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το δεύτερο τρίμηνο του 2023, η μείωση στην καθαρή ζήτηση δανείων, τόσο από επιχειρήσεις, όσο και από νοικοκυριά για όλες τις κατηγορίες δανείων αναμένεται να συνεχιστεί (βλ. **Διαγράμματα 8-10**).

6. Σημειώσεις

Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ETX) αποτελεί μια ποιοτική έρευνα για τις τραπεζικές χορηγήσεις στη ζώνη του ευρώ και βασικός της στόχος είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απευθύνεται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των τραπεζών της κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για το δανεισμό στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα κριτήρια για την έγκριση των δανείων, τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και την αξιολόγηση των τραπεζών για τις συνθήκες που επηρεάζουν τη ζήτηση των δανείων. Περαιτέρω πληροφορίες θα βρείτε στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο 2015 το ερωτηματολόγιο της ETX έχει εμπλουτιστεί με επιπρόσθετες ερωτήσεις και συνεχίζεται να εμπλουτίζεται ανά διαστήματα, με στόχο, πάντα, τη βελτιστοποίηση και την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, δύναται επίσης να προστεθούν και συγκεκριμένες ερωτήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για να ερευνηθούν κάποια επίκαιρα θέματα της οικονομίας. Ωστόσο, για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών, τα αποτελέσματα αυτά δεν δημοσιεύονται στην παρούσα έκθεση.

Τα αποτελέσματα της ETX, η οποία διεξήχθη τον Απρίλιο του 2023, αναφέρονται στις αλλαγές που σημειώθηκαν το πρώτο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, και στις προσδοκίες των τραπεζών για το δεύτερο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2023, όσον αφορά τα κριτήρια χορήγησης δανείων, τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων και τη ζήτηση δανείων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας για την Κύπρο δεν είναι σταθμισμένα ως προς το μερίδιο αγοράς της κάθε τράπεζας που λαμβάνει μέρος στην έρευνα, επομένως οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων έχουν την ίδια βαρύτητα. Η έρευνα καλύπτει περίπου το 85% της αγοράς χορηγήσεων στην Κύπρο που δίνονται σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ. Για την ανάλυση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Σημειώνεται ότι ο δείκτης διάχυσης στο 0 μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των τραπεζών που συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα και εκφράζουν τη δική τους αντίληψη για τη χρηματοδοτική αγορά στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.